43

EENIGE WENKEN

OP

INDISCH-MILITAIR GEBIED

DOOR DEN

Oud-Hoofdofficier BRUTUS.

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESIA

VI-140

...kt bij BROESE & COMP. te Breda.

34 hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
30-06-2010
Tanggal
Nomor Induk
803/PN-Museum/2010
DKB - ID
843160
ITEM - ID
0409111291
Asal
Museum Pusat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI - 1140

EENIGE WENKEN

OP

INDISCH-MILITAIR GEBIED

DOOR DEN

Oud-Hoofdofficier BRUTUS.

Gedrukt bij BROESE & COMP. te Breda.

BAT.
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

EENIGE WENKEN OP INDISCH-MILITAIR GEBIED

DOOR DEN

Oud-Hoofdofficier BRUTUS.

Nederland, laat het zóóver niet komen, dat het »Caesar! de ten dood gewijden groeten U!" u uit het verre Oosten tegenklinkt.

't Kan goed zijn nu reeds eenige wenken te geven, waarmede de Volksvertegenwoordiging bij de op handen zijnde begrootings-voorstellen haar voordeel kan doen.

Eenparig is men van oordeel, — en hierop is ook reeds, hoezeer niet meer dan ééns nà de begrooting in de Tweede Kamer der Staten-Generaal in 1881 gewezen — dat aan de afdeeling »Departement van Oorlog in Ned. Indië" geen aandacht genoeg gewijd wordt.

Toch verdient die Afdeeling, zoowel van de zijde der Regeering als van die der kamerleden, eene nauwgezette, zaakkundige beoordeeling.

Waar het ruim een zesde der Indische inkomsten geldt, die door het Departement van Oorlog worden verbruikt, mag dit onderwerp niet afgehamerd worden en zooveel minder, wanneer er zoo oneindig veel is, dat herziening en verbetering behoeft.

Het hoofddoel is, *dat* vele onder de aandacht te brengen, hopende zulks doel zal treffen; maar of het verwacht kan worden? Het is aan de Tweede Kamer om die verwachting niet te leur te stellen.

De Volksvertegenwoordiging behoort in de beoordeeling dezer afdeeling geene schroomvalligheid te betoonen. Contrôle en toezicht op de hoofdzaken is geene oppositie.

De Minister van Koloniën, de Gouverneur-Generaal en hunne helpers zijn geene vakmannen en nemen de gedane voorstellen, de geheele begrooting in overweging, steeds, en dat is niet onnatuurlijk, met het oog op den oogenblikkelijken finantieelen toestand der

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schatkist. Eene contrôle op de uit Indië ontvangen bescheiden wordt niet veronachtzaamd, dat is algemeen bekend; maar of op zaakkundige wijze de behoeften worden gewikt en gewogen, moet worden betwijfeld. Meestal ziet men wel schrappen, maar erkende leemten, dringende behoeften, verbetering van toestanden ziet men zelden of nooit uit eigen initiatief in onze Tweede Kamer bijvoegen. Zouden de Volksvertegenwoordigers die behoeften niet weten, of zouden zij daaraan niet *willen* tegemoet komen? Het eerste moet worden aangenomen en dat vooropgesteld, wordt hun een dienst bewezen door de voornaamste punten in het licht te stellen.

't Is geene aanmatiging hier iets nieuws te willen zeggen of denkbeelden te ontwikkelen die tot dusverre niet reeds geuit zijn. Integendeel, alles wat gereleveerd wordt is, behoudens eenige privaat-opinien, elders ook reeds gezegd, maar zoo deze arbeid eenig nut vermag te stichten, dan is dat wellicht te danken aan de meer volledige opsomming der voornaamste behoeften, die zich gaandeweg hebben doen gevoelen en die te zeer verspreid zijn, om een goed overzicht te veroorloven.

Hierbij zal naar rede der urgentie volgen, wat op de agenda geplaatst is.

REGELING VAN DE POSITIE DER OFFICIEREN EN MINDERE MILITAIREN BIJ DE WET.

Het moet inderdaad verwondering baren dat nog altijd dit onderwerp bij Koninklijke Besluiten geregeld is en blijft.

Reeds in 1851 werd voor het Nederlandsche Leger ter zake eene wet in het leven geroepen. Zij werd in 1855 opzichtens eenige artikelen gewijzigd. Hoezeer het onverklaarbaar is dat eene wet als deze, met de door den heer KLEIJN daarin aangetoonde leemten, sedert onveranderd is gebleven, dat van 1867 tot 1876 vijf gewijzigde ontwerpen successievelijk werden aangeboden en buiten behandeling bleven, verworpen of ingetrokken werden, toch moet erkend worden dat die wet in hoofdzaak aan de behoefte beantwoordt, dat zij de aspiratiën van het leger heeft bevredigd.

Zij vond haar oorzaak in art. 58 der Grondwet. Met recht mag men vragen of dat art. 58 der Grondwet alleen op het Nederlandsche — en niet op het Nederlansch-Indische leger toepasselijk is? Geldt dan de Grondwet alleen voor het Rijk in Europa en worden de dienaren van den Staat in de Overzeesche Bezittingen (het Rijk buiten Europa) van de weldadige werking dezer Grondwet uitge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

sloten? Dat zou toch eene onmogelijke lezing zijn. Het Reglement op het Beleid der Regeering in Indië, wel eens bij wijze van vergelijking de Indische Grondwet genoemd, is eene organieke wet. Uit de Grondwet emaneerende, zou zij billijkerwijze geen andere beginselen mogen ademen dan de wet waarvan zij 't orgaan is. Toch doet zij dat en onzes inziens ten onrechte, waar zij in art. 42 pertinent voorschrijft dat de bevordering, het ontslag, het toekennen van pensioenen en gagementen, bij algemeene verordeningen worden geregeld. Waarom, wordt gevraagd, algemeene verordeningen, waar het Nederlandsche Leger eene wet bezit?

'tZal toch wel niemand, die met staatsbeheer eenigszins vertrouwd is, onbekend of onduidelijk zijn, dat waar eene wet onschendbaar is, zoolang de wetgevende macht haar handhaaft, verordeningen, regelingen en voorschriften in den vorm van Koninklijke Besluiten, naar goedvinden van het Opperbestuur kunnen worden veranderd, zonder dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal daaraan te pas komt of zelfs er kennis van draagt.

Het is meer dan gevaarlijk, het lot van een geheel leger over te laten aan de zich, niet zelden met verbazende snelheid, afwisselende Ministers en 't meerendeel der ontwikkelden is stellig van oordeel, dat het voor het Ned. Ind. leger eene levensbehoefte is, dat de verordeningen van 1860 plaats maken voor eene wet, die gelijken tred houdt met het in de grondwet gehuldigde beginsel.

Wijzende op de gevolgen die kunnen voortvloeien uit het, 't zij ten rechte of onrechte, aan het wankelen gebrachte vertrouwen op die verordeningen, kan onder meer de betreurenswaardige meetinggeschiedenis in 1869 te Batavia, Soerabaija en elders, in het geheugen worden geroepen, om te bewijzen welke waarborgen niet wettelijke (al zijn de Koninklijke Besluiten *wettig*) bepalingen in het oog van het meerendeel bezitten.

Misschien wordt nog de gelegenheid gevonden een of meer hoofdgebreken van die verordeningen aantewijzen. Men onthoudt zich evenwel in 'talgemeen om in details aftedalen en wenscht het hoofdbeginsel alleen in beschouwing te nemen, en dat doende komt men tot de volgende conclusie:

Op de Tweede Kamer der Staten-Generaal rust de zedelijke verplichting om ten spoedigste zorg te dragen dat het Nederlandsch-Indische leger, niet langer blijve leven onder verordeningen, weggelegd in Besluiten, die geen waarborg geven tegen willekeur en niet beantwoorden aan hetgeen de Grondwet op dit stuk beveelt of als beginsel heeft vooropgesteld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

DE POSITIE VAN DEN COMMANDANT VAN HET LEGER OPZICHTENS DEN GOUVERNEUR-GENERAAL; ORGANISATIE VAN HET DEPARTEMENT VAN OORLOG IN NEDERLANDSCH-INDIË.

Volgens art. 42 van het Reglement op het Beleid der Regeering van N.-Indië, is de Gouverneur-Generaal Opperbevelhebber der landmacht. Hem staat terzijde een Generaal-officier, die Commandant van het Leger, tevens Chef van het Departement van Oorlog is.

Al dadelijk verdient het opmerking dat waar in de Grondwet het Hoofd van den Staat, de Koning, volgens art. 58 met het *Oppergezag* over Zee- en Landmacht bekleed is, de Gouverneur-Generaal volgens straks genoemd Reglement *Opperbevelhebber* is. Ook hierin is de organieke wet niet in overeenstemming met de Grondwet en huldigt zij een geheel ander beginsel en wel een zoodanig, dat in de hoogste mate schadelijk is voor alles wat op het krijgsbeheer, de defensie en in 't algemeen op den goeden gang van zaken betrekking heeft.

De tweeledige hoedanigheid van Legercommandant en Chef van het Departement van Oorlog maakt dezen Generaal-officier tot den rechtstreekschen ondergeschikte van den Opperlandvoogd, zoodat hij in naam met het hoogste militaire gezag bekleed, feitelijk niet anders is dan de uitvoerder van den wil van den Gouverneur-Generaal, zonder zelfstandigheid als bevelhebber, maar daarentegen ten volle, als administratief Departement-chef, verantwoordelijk aan het hoofd der Regeering.

Bij den heerschenden geest tot centralisatie is het gezag van den Commandant van het leger, meer dan de bepalingen ooit verlangen of voorschrijven, beperkt en is hij in alles, waar hij als eerste militaire autoriteit zou moeten handelen, blinde gehoorzaamheid verschuldigd aan den Opperbevelhebber.

Die toestand is onhoudbaar. Men heeft gezien welk een noodlottig gebruik de Gouverneur-Generaal van de hem gegeven bevoegdheid maken kan. De geschiedenis van den oorlog tegen Atjeh is daar om te bewijzen, dat die bevoegheid inderdaad misplaatst is.

Men heeft een Gouverneur-Generaal, den Legercommandant, die tot het uitbrengen van een advies in eene raadsvergadering geroepen was, het zwijgen zien opleggen, omdat hij zijne innige overtuiging durfde uittespreken. Men heeft een Gouverneur-Generaal (Van Lansberge) gezien, die zich de leiding der krijgsoperatiën van uit zijn kabinet ten taak stelde en die, met voorbijgang van of zonder te luisteren naar de adviezen van den Legercommandant, zijne

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bevelen rechtstreeks aan den bevelhebber der troepen op het terrein van den oorlog deed toekomen. Men heeft ook gezien hoe die Gouverneur-Generaal, onkundig als hij was met militaire zaken, daardoor aan den Atjeh-oorlog eene richting heeft gegeven, die het einde onmogelijk maakte, stroomen bloed heeft geeischt en den Staat tot heden nabij de 200 milliocnen guldens kostte, gezwegen nog van de moreele nederlaag, die het prestige van ons gezag, op Sumatra vooral, maar in 't algemeen in Indië, geleden heeft.

Het is algemeen bekend hoe reeds de vroegere Legercommandanten zich tegen de inmenging van den Gouverneur-Generaal in het legerbestuur hebben verzet. De archieven van het Departement zijn daar om dit te bewijzen. De Generaal Van Swieten, ontegenzeggelijk een der beste Generaal-officieren, waarop het Indische leger bogen mag, zag zich herhaaldelijk genoodzaakt met de hem eigen rondheid en in een onnavolgbaren stijl en betoogtrant, den Gouverneur-Generaal te wijzen op het schadelijke dier inmenging, waardoor noodeloos het goede tegengewerkt, de geest in het leger geschaad en de ambitie van den ijverigste zelfs uitgedoofd wordt.

Wanneer mannen van dien stempel den toestand veroordeelen, dan zal wel niemand er aan twijfelen dat er periculum in mora is.

Hier werd gezwegen van 't naamlooze kwaad dat zoogenoemde anti-militaire Gouverneurs-Generaal stichten kunnen en ook gesticht hebben. 't Is dàn niet meer alleen de strijd tegen opvatting van bevoegdheid en uitoefening van vermeend wettig gezag, het uitvloeisel van plichtbesef en dienstijver, maar dàn moet die strijd tegen vooroordeelen gestreden worden en neemt een karakter van vijandigheid en personaliteit aan, die ondragelijk is en ook menig Legercommandant reeds tot een ontijdig aftreden dwong.

Aanmerking. Wil men eene proeve van het schijngezag van den Legercommandant tegenover den Gouverneur-Generaal-Opperbevelhebber, dan wordt den naar waarheid zoekenden Volksvertegenwoordiger ten ernstigste aanbevolen te onderzoeken, wat er ter zake van de Kolonels bevordering van den Luit.-Kolonel D..... nu eenige weken geleden, is voorgevallen.

Wanneer een Legercommandant een Hoofdofficier den Kolonelsrang niet kan toekennen en hem dus òf voor passeering òf voor pensionneering voordraagt, dan zou men meenen dat zijne opinie hier, als bevoegd beoordeelaar, moet prevaleeren. Niet aldus. De Gouverneur-Generaal vraagt nopens den Hoofdofficier in quaestie, met terzijde stelling van 's Legercommandants argumenten het advies van den Raad van Indië, en maakt op eene ergerlijke

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wijze inbreuk op de rechten en bevoegdheden van den Legercommandant. Het toeval wilde dat de Luit-Kol. hierbedoeld de zwager is van den alvermogenden Secretaris-Generaal PANNEKOEK! Alle commentariën zijn overbodig.

Wie van de slechte verhouding waarin de Commandant van het leger tot den Gouverneur-Generaal staat, meer weten wil, raden wij aan, inzage te nemen van n°. 8, twaalfde jaargang van het Indisch Militair Tijdschrift 1884, waar op bladz. 132 en volgende, een zeer goed artikel over dit onderwerp te lezen staat. Met de daar ontwikkelde denkbeelden zal ieder, die kennis van zaken heeft, zich nagenoeg zonder voorbehoud vereenigen.

Niemand, die ooggetuige is geweest van de onmogelijke rol, die de Commandanten van het leger onder de verschillende Gouverneurs-Generaal verplicht waren te spelen, (ten ware zij hun degen ter beschikking des Konings stellen wat tot dusverre niemand deed), zal niet vurig wenschen naar eene herziening van dit onderwerp in het Reglement op het Beleid der Regeering in Ned.-Indië.

De organisatie van het Departement van Oorlog beantwoordt, aan de practijk getoetst, niet aan de verwachtingen die men zich daarvan heeft voorgesteld.

Reeds is aangetoond dat de vereeniging der functiën van Commandant van het leger en van Departementchef ongunstig werkt op de zuivere positie, waarin deze hooge autoriteit tot den Gouverneur-Generaal gebracht wordt. Staat hij als Legercommandant in positie onmiddellijk naast het hoofd van het bestuur, als Departementchef wordt hij met de overige directeuren op gelijke lijn geplaatst.

Wellicht is eene andere regeling niet doenlijk, maar dan dient men door decentralisatie en door het delegeeren van gezag zijne positie houdbaar te maken, om als des kundige, ter eigener verantwoordelijkheid, zooveel doenlijk *alles*, wat op het legerbeheer betrekking heeft, te kunnen regelen. Eene herziening zijner instructie behoort ook in dat opzicht tot eene der dringendste behoeften.

In navolging van Nederland, zijn de Chefs van wapens en diensten tevens Afdeelingschef van het Departement van Oorlog. Dit is verkeerd. De Dienstchef, die in 't wezen der zaak is of zijn moet, Inspecteur van het onderdeel waarover hij Chef is, moet niet in — maar buiten het Departement staan. Hij moet administratief ondergeschikt zijn aan het Algemeen Legerbeheer, maar als Dienstchef behoort hij in den Commandant van het leger zijn eenigsten Chef te zien. Aan dezen moet hij verantwoordelijk zijn voor zijn onderhebbend dienst-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vak, van dezen ontvangt hij bevelen en aan dezen doet hij zijne voorstellen en dient hij zijne rapporten in.

Als Afdeelingschef tevens is hij thans eigenlijk niet veel meer dan de Secretaris van den Chef van het Departement. Als Chef heeft hij, door de cumulatie zijner qualiteit, geen zelfstandig beheer over zijn dienst. Men acht eene verandering daarin hoogst noodzakelijk. Onverklaarbaar is het voorts dat de Infanterie, het hoofdwapen, geen eigen Inspecteur heeft en dat de Chef der afdeeling aan het Departement van Oorlog, waaronder de Infanterie en de Cavalerie ressorteeren, over alles wat heeft te zeggen, behalve over de Infanterie zelve!

Een Inspecteur over de Infanterie, buiten het Departement van Oorlog, is eene lang gevoelde behoefte en door die betrekking in 't leven te roepen, zouden de rechtmatige aspiratiën van dit hoofdwapen zeer in 't belang van staat en leger, bevredigd worden.

LEGERSTERKTE EN ORGANISATIE.

De sterkte van het leger is zeer stellig onvoldoende. Reeds in gewone omstandigheden is het behoorlijk bezetten van het reusachtige en zeer verspreide grondgebied der Oost-Indische bezittingen niet dan met groote moeite en veel beleid mogelijk.

De vroegere oorlogen op Palembang, op Sumatra's Westkust, in Banjermasin, op Bali, Boni en elders, maar vooral de Atjeh-oorlog, die na 10 jaren duur, nog door geen bevredigenden staat van rust gevolgd is, hebben overtuigend aangetoond, dat het Nederlandsch-Indische leger geene voldoende sterkte bezit.

Expeditiën op groote schaal, zooals die, welke in de straks genoemde oorlogen optraden, vereischen eene inspanning, waarvoor het numeriek van het leger niet in staat is.

De tot nu toe gevolgde staatkunde, om het grondgebied uitte breiden, heeft geen rekening gehouden met de sterkte der beschikbare troepenmacht. Evenmin is in 't oog gehouden, dat de inlandsche bevolkingen van onze bezittingen gaandeweg hunne onwetendheid laten varen en zich met beleid en oordeel weten te bedienen van hulpmiddelen, die zij vroeger niet kenden, en die zij thans wel degelijk op prijs stellen en zich ook weten te verschaffen. De tijden der O. I. Compagnie zijn lang vervlogen; — waar vroeger eene compagnie vereischt werd, is thans nauwelijks een bataljon voldoende.

Let men bovendien op de verdediging der Koloniën tegen een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

buitenlandschen vijand, dan is de harde waarheid deze: *Volkomen weerloosheid.*

Ook al is door vertrouwbare en bevoegde personen het gevoelen uitgesproken, dat eene troepenmacht onmogelijk op zulke afstanden is overtevoeren en dat een legerkorps van een maximum sterkte van 12 à 15000 man reeds reusachtige voorbereidingen en buitengewone inspanning zoude vorderen; toch zouden de op Java tegen zulk een aanval te concentreeren troepen volkomen onvoldoende zijn, om het tactische doel des vijands te verhinderen.

Het zoogenoemde veldleger, dat volgens bestaande organisatie op Java aanwezig *kàn* zijn, gesteld dat de rust onder de bevolkingen in alle oorden van den Archipel ongestoord bleef en ook Atjeh geheel bevredigd ware, telt aan Infanterie omstreeks 11000 man; waarbij 24 veld-, 24 bergkanonnen, eenige escadrons Cavalerie en wat Genietroepen worden ingedeeld.

Dit legerkorps, waarvan men de sterkte in totaal op 15 à 16000 man kan stellen, zou, zoo het ten allen tijde voor dat doel beschikbaar was of komen kon, *even* voldoende zijn om een aanval, met even sterke macht ondernomen, afteslaan. Ondenkbaar is evenwel het geval, dat die troepenmacht ter beschikking zou staan, en zou men zich hoogstwaarschijnlijk gelukkig moeten achten, zoo men de *helft* of *een derde* bij de hand had. Wie de krijgskunst beoefend, de geschiedenis geraadpleegd en voorts geleerd heeft de toestanden op Java te beoordeelen, zal moeten toegeven dat zulk een handje vol troepen, dat nog schier dagelijks voor vermindering en denkelijk zelden of nooit voor vermeerdering vatbaar is, onvoldoende is om iets zakelijks te verrichten. (1)

De Minister VAN GOLTSTEIN gaf in 1881, zoo meent men, te kennen, dat de verdediging van Java zich moest bepalen tot het afkeeren van een coup de main; maar stellende dat het opperbestuur *niet meer* wil dan dat, dan *nòg* verklaren alle deskundigen de tegenwoordige legersterkte niet bij machte, om ook zelfs dat modeste doel te bereiken. De defensie van Java (zegge van N.-Indië) is nog altijd eene onbesliste zaak en alle voorstellen van ingrijpenden aard lijden op dat onbeslist blijven volmaakt schipbreuk.

Geen Minister had tot dusverre den moed om zwart op wit de defensie van N. Indië ten definitieve te beperken tot het afweren van

---

(1) Ter loops zij aangeteekend dat op dit oogenblik alle bezettingen buiten Java nagenoeg uit onvalide militairen bestaan; dat duizenden dagelijks in de hospitalen verpleegd worden, zoodat men kan aannemen dat Atjeh het grootste deel der valide militairen absorbeert.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

een coup de main. Niemand trouwens wil daarvan de verantwoordelijkheid dragen en liever laat men alles in de lucht zweven, dan moedig eene beslissing te nemen, waarvan de uitvoering binnen de grenzen onzer krachten ligt.

Kan en zal de Vertegenwoordiging van het volk met zulk een toestand genoegen nemen? Mag daarin worden berust?

De Tweede Kamer der Staten-Generaal beslisse en vrage zich af of het »Senatus haec intelligit, consul vidit etc." niet tot handelen *moet* aansporen.

Of zal het volksgeweten zich door het syrenenlied van de grondwettige ministeriëele verantwoordelijkheid, waarvoor naar vermeend wordt de organieke strafwet, die den nalatige moet treffen, het licht nog niet gezien heeft en denkelijk nog in lang niet zien zal, in slaap laten wiegen? (Zie ook de interpellatie in Juni in de Tweede Kamer door het lid R. VAN ROZENBURG).

Moest nopens de legersterkte een afkeurend oordeel worden uitgesproken, ook de organisatie laat veel te wenschen over. Zoolang evenwel het numeriek van het leger geene verbetering ondergaat en die is op hare beurt van het defensiestelsel afhankelijk, valt nopens de organisatie, die daarmede in een onmiddellijk en nauw verband staat, niets te zeggen dan dat zij niet deugt. Overigens moet erkend worden, dat de jongste organisatie den weg voor het betere gebaand heeft.

Toch dient nopens de Artillerie te worden aangeteekend, dat zij te geringe getalsterkte heeft, om aan haar gewichtig doel te beantwoorden. Bij een leger dat geroepen is om steeds in kleine onderdeelen geplitst, te ageeren, behoort uit den aard der zaak eene talrijke Artillerie. Ieder onderdeel toch moet de noodige Artillerie bij zich hebben om zijn tactisch doel te bereiken en eene bekwame reserve mag daarenboven niet ontbreken.

Eene sterkte van 24 veld- en 24 bergkanonnen is niet voldoende.

De indeeling der batterijen van 6 stukken verdient voor Indië geene aanbeveling. De Berg-Artillerie moet plaats maken voor eene lichte Veld-Artillerie, omdat aan de eischen van een draagbaren vuurmond met affuit om technische redenen niet kan worden voldaan. Een paar batterijen van getrokken mortieren, die een groote uitwerking bezitten, niet in kaliber met de overige vuurmonden verschillen, draagbaar en dus overal te brengen, zullen dan de plaats der tegenwoordige Berg-Artillerie moeten innemen, waar geen ander geschut te brengen is.

Dat bij deze beschouwing het territoir van Atjeh, ook zelfs wan-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

neer daar de oorlog eens feitelijk zal hebben opgehouden, buiten rekening moet blijven, dient hier wel degelijk in het oog te worden gehouden.

Maar 't is niet alleen de Veld- en Berg-Artillerie die reorganisatie behoeft. Ook de Vesting-Artillerie zal daarin moeten deelen. Zoolang de verdediging van Java niet wordt opgegeven en zoolang de versterkingen die er thans zijn, reden van bestaan hebben, zal men daarin ook niet meer kunnen en mogen volstaan met het gladloopsgeschut, waarvan de waarde alleen nog tegen een Inlandschen vijand van eenige beteekenis is.

Tjilatjap, de strandbatterijen en verdere positiën, die tegen een aanval, stellen wij slechts »coup de main", stand moeten houden, dienen met deugdzaam modern geschut bewapend te zijn, terwijl omgekeerd het in onbruik geraakte geschut met de tallooze bijbehoorende zaken die thans de oorlogsmagazijnen vullen en aan beheer, localiteit en onderhoud jaarlijks schatten gelds kosten, met goed gevolg kan worden terzijde gelegd en opgeruimd.

Wij laten ook hierbij details rusten en melden alleen hoofdzaken. Alleen moet worden aangestipt dat zoo een wapen, als de Artillerie bij den rusteloozen en reusachtigen voortgang, die de laatste 15 jaren heeft gekenmerkt, niet volkomen achter den tijd zal blijven, men het ook in de gelegenheid moet stellen met de nieuwere stelsels kennis te maken, de ondergeschikten in de bedieningen te oefenen, in één woord, het geheel aan zijne bestemming te doen beantwoorden. Laat men officieren en minderen steeds met oud en onbruikbaar materieel werken, dan gaat alle technische kennis van het nieuwere verloren en de artillerist in Indië dreigt even hard achter uit te gaan, als hij door den tijd dien wij beleven, voorwaarts moet streven. Eene herziening der bewapening hangt echter volkomen van de defensie-plannen af. Reden te meer dat laatstgenoemde eindelijk hun beslag krijgen. De toestand wordt onhoudbaar!

Eene hoofdzaak nog mag hier niet onvermeld blijven, de poging namelijk van den Gouverneur-Generaal VAN LANSBERGE om de cavalerie, op eene kleinigheid na, uit de rij der wapens van het leger te schrappen. Wien is 't onbekend hoe veel moeite het aan *des*kundigen gekost heeft om dezen, door den in krijgszaken *on*kundigen en misschien uitsluitend door eene economie de bout de chandelle gedreven Gouverneur-Generaal, het leger toegedachten nekslag afteweren? Wie, die oordeelen kan, ziet daarin niet eene bijdrage te meer tot het reeds geleverde betoog nopens het gevaar, waaraan een leger blootstaat, wanneer men daarover een Opperbevelhebber stelt, die

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voor het métier niet opgeleid, geen kennis van zaken hebben kàn en zooveel te minder, wanneer zulk eene autoriteit bij zijne onkunde, nog hardnekkig verzet tegen rede en bewezen urgentie van het tegendeel in practijk brengt en de adviezen van zijn Legercommandant onbenut terzijde legt of door zijn hooger gezag te niet doet.

Voorzeker een leger is wel te beklagen, wanneer het opperbevel aan zulke handen, door kracht van wet nog wel, wordt toevertrouwd!

DE FORMATIE DER WAPENS; DE OFFICIERS- EN MINDERE KADERS; DE BENOEMING VAN GENERAAL-OFFICIEREN.

De formatie van de troepen waaruit het leger bestaat, grenst zeer nauw aan de organisatie. Eene afzonderlijke behandeling van dat onderwerp is niet doenlijk, zonder in herhaling te treden van datgene, reeds bij laatstgenoemde ter sprake kwam.

Het mag hier evenwel niet misplaatst zijn om met een woord te wijzen op de karige, ja zelfs onvoldoende getalsterkte der bij de korpsen ingedeelde Officieren.

In een leger, waar zooveel oorzaken samenwerken om een spaarzaam effectief in een blijvend te kort te veranderen, behoort een ruime formatie aan Officieren gehuldigd te worden. De verontrustende en telken jare terugkeerende cijfers der te korten, toonen overtuigend aan dat de bestaande formatie, in verband met de klimatorische invloeden op het individu, de nimmer ophoudende expeditiën, de eischen aan kundigheden en geschiktheid te stellen, met het Staatsbelang in 't algemeen en met de persoonlijke belangen der Officieren strijdt en onvoldoende is. Zal een leger zijn Officierspersoneel behoorlijk in tact houden, dan moet een bekwame reserve daar zijn, om de openvallende plaatsen onmiddellijk door geschikte personen aan te vullen. Die maatregel moge kostbaar zijn — en dit wordt niet tegengesproken —hij is onvermijdelijk, wanneer men althans wenscht dat het geheel aan zijne bestemming zal beantwoorden en wanneer de millioenen schats, die het budget van oorlog den Staat kost, kunnen worden gecenseerd ten goede besteed te zijn. Een werkkring is voor die reserve-officieren zonder moeite te vinden; dit behoort aan de oordeelkundige chefs, ter wier beschikking zij gesteld zijn, te worden overgelaten.

Het voltallig houden der officierskaders, gelijk dat der onderoffi-

cieren en korporaals raakt van nabij het militair onderwijs, waarover straks nog het een en ander zal gezegd worden.

De kadernood overigens is een ziekte, waaraan alle legers lijden en wel het ergst het Ned. Ind. leger. Zij kan slechts worden bestreden door verbetering van de positie der onderofficieren en korporaals, door hun na volbrachten diensttijd een goede toekomst in civiele betrekkingen te openen en eindelijk door doeltreffende inrichtingen voor de vorming van dit onmisbare element. De ziel van een leger is het kader. Al wat men daaraan ten koste legt, komt het geheel ten goede. Men mag daarmede niet karig zijn. De civiele dienst telt zooveel ondergeschikte betrekkingen, waarin oud-militairen, ook al zijn zij slechts middelmatig ontwikkeld, nuttig dienen kunnen (wij bedoelen o. a. een groot gedeelte der zoogenaamde kleinambtenaren, schouten, deurwaarders en zoo velen meer), dat men in dat opzicht niet verlegen behoeft te zijn met doeltreffende beloonigen voor trouwe en eerlijke diensten, door het individu als militair gepresteerd.

Een gewichtig punt is de benoeming der Opperofficieren. Het reglement op de bevordering zegt dienaangaande, dat de Koning zich de benoeming der Generaals-Majoor voorbehoudt, door te *kiezen* uit de Kolonels der Infanterie, Artillerie en Genie. Tot dat einde worden bij ontstane vacature al de Kolonels dezer wapens, onder bijvoeging eener beoordeeling, op een staat gebracht en deze het Opperbestuur aangeboden. Het beginsel dezer Koninklijke benoeming wordt in het midden gelaten. Daarentegen meent men te mogen stellen dat die bepaling eenmaal zoo zijnde, 's Konings *keuze* ook volkomen vrij behoort te worden gelaten en door niets mag of kan belemmerd worden. Dit is evenwel het geval niet. De Gouverneur-Generaal benoemt en ontslaat de Officieren tot en met den Kolonelsrang. Hij heeft het dus in zijn macht om de keuze van den Koning te beperken tot diegenen, die hij, Gouverneur-Generaal, voor deze hooge militaire charge in aanmerking wil brengen. Zoo heeft men in 1878 gezien hoe de Opperlandvoogd, bovendien door omstandigheden geholpen, *àl* de Kolonels heeft weten te verwijderen of ongeschikt te doen signaleeren, totdat op *één* na de jongste hunner, wien de rang toegedacht werd, in beoordeeling moest worden genomen. Die toestand, die toenmaals rechtmatig ergernis en verontwaardiging in het leven riep, is in de hoogste mate gevaarlijk en mag niet voortduren. Men verwijdert zoodoende hoogst bruikbare personen uit het leger, geeft de hoogsterangen in handen van Hoofdofficieren, die niet leerden te planeeren

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

over een groot geheel, die nog niet vertrouwd zijn met de behoeften der gemengde troepen, waarover zij plotseling gesteld worden, verwekt ontevredenheid en onwil bij hen die worden voorbijgegaan, stelt de billijkheid, waarop het avancement bij kleine legers vooral steunen moet, op een bedenkelijke wijze in de waagschaal en schaadt eindelijk de schatkist, die noodeloos hooge pensioenen dragen moet.

Het criterium van den Generaal moet zijn zijne kennis, zijne kundigheden en zijne bekwaamheid voor dien rang; de persoon zelf mag niet of zeer zelden in aanmerking komen.

De Gouverneur-Generaal dacht daar in 1878 en 1879 niet zoo over en zijne conscientie was ruim genoeg om nagenoeg al de Kolonels en bloc, gelijk NERO met de papaverkoppen, te vellen, om tot den uitverkorene te kunnen geraken. Ziedaar eene nieuwe proeve van het gevaar waarin het leger geraakt, doordien een onbekwaam Opperbevelhebber à tort et à travers zelf handelen wil en handelt!

Mocht men al in de beoordeeling der Kolonels, wier ranglijst bij de vacature van Generaal-Majoor het opperbestuur moet aangeboden worden, een waarborg willen zien voor recht en billijkheid, dit moet helaas worden tegengesproken. De Legercommandant, aan wien in eerste ressort die beoordeeling ten taak gesteld is, staat *hierin* wel is waar onafhankelijk, omdat de keuze alle reclame van gepasseerden uitsluit; maar indien een Gouverneur-Generaal een bepaald persoon *wil*, kan hij in zijne hoedanigheid van Opperbevelhebber op die beoordeeling een grooten invloed uitoefenen, want hij heeft recht om 's Legercommandants rapport naar eigen inzichten te rectificeeren, aantevullen of zelfs te niet te doen.

Eene entente cordiale tusschen beide hooge autoriteiten is hiervan niet zelden het gevolg. De jaren 1878 en 1879 hebben dit overtuigend aangetoond. In stede van hen, die men Kolonel had doen worden, ook voor den Generaalsrang in aanmerking te brengen, zooals het had behoord, heeft men (misschien op eene enkele uitzondering na, waarin verdiensten voor dien rang onmogelijk *kon* geconstateerd worden) niet geaarzeld over allen den staf te breken in het belang van een *enkel* persoon.

De Volksvertegenwoordigers, onder wier oogen deze handeling door een Minister van Koloniën, ad interim nog wel, gepleegd werd, heeft lijdelijk toegezien en geduld, dat een reeks van brave en verdienstelijke mannen werd voorbijgegaan en dat zij in het oog van leger en publiek dáár stonden, als zijnde ongeschikt voor den rang van Generaal-Majoor.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De Legercommandanten, die tot de Infanterie behoord hebben, huldigen bovendien van hunnen kant, à l'instar van 't gene ter zake in Nederland is aangenomen, het beginsel, dat geen Kolonel der Artillerie en Genie, voor het bevel over eene militaire afdeeling in aanmerking kan komen, omdat hij steeds in een speciaal wapen heeft gediend en derhalve geen algemeene kennis genoeg bezit, om over eene gemengde troepenafdeeling te bevelen. 't Kan niet anders, of dit beginsel moet bij de beoordeeling der Kolonels voor den rang van Generaal-Majoor van invloed zijn.

De juistheid daarvan wordt niet beoordeeld. Maar wel moet gezegd worden dat, zoo *àl* de toepassing daarvan strookt met den wil des Konings en met de zienswijze van den Minister, men de bestaande bepalingen op dit stuk eerst op *wettige* wijze zal moeten herzien. In de tweede plaats moet dan ook de Kolonel bij een speciaal wapen, *in* dat wapen den Generaalsrang kunnen behalen, tenzij men hem systematisch dien rang niet geven *wil*. Ook dit zou moeten geleden worden, maar al weder, men bepale dat op *wettige* wijze, dan weet ieder waaraan hij zich te houden heeft.

Zooals het beginsel thans *onwettig* wordt toegepast, is de weg voor willekeur en favoritisme volkomen gebaand en staat de officier à la merci van een Legercommandant of Opperbevelhebber of van beiden en de wet *beschermt hem niet*. —Herziening is dringend noodig. —

Bij de bespreking der formatie, tevens verband houdende met het over de benoeming van opperofficieren gezegde, mag niet onbesproken blijven de opheffing van den majoorsrang. De instandhouding van twee, om het zoo uit te drukken, subalterne hoofdofficiersrangen heeft geen nut.

Gelijk bij de Koninklijke Nederlandsche Marine zeer te recht de majoorsrang overbodig geacht en de Luit. t./z. 1e. Kl., zoo ook de daarmede gelijk gestelden bij de andere diensten, zelfs bij het Korps Mariniers, bij voldoende geschiktheid zonder tusschenrang tot Kapitein-Luitenant wordt bevorderd, evenzeer is dat beginsel ook voor het Nederlandsch-Indisch leger aan te bevelen. (1)

In aanmerking genomen dat de dienst van hoofdofficier in beide rangen thans reeds volkomen dezelfde is, dat *alleen* voor een gewichtiger betrekking een oudere en meer kundige (?), dus een Luit.-Kolonel! geroepen wordt, wat, zoo de majoorsrang was opgeheven, met even-

---

(1) Wij noemen het Ned. leger niet, omdat wij ons uitsluitend op Ind. militair gebied bewegen. Wat hier over de opheffing van den majoorsrang gezegd wordt, is evenwel o. i. ook volkomen op het Ned. leger toepasselijk.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

veel consequentie, aan den ouderen Luit.-Kolonel kan worden opgedragen, kleeft aan den tusschenrang van Majoor geen enkel voordeel. Wel nadeelen. De Majoor, die zich minder geschikt acht voor den hoogeren rang of over wien het legerbestuur in dezen den staf breekt, is met een betrekkelijk groot pensioen voor 't leger verloren en ten laste van den Staat. De eischen van bekwaamheid voor den Majoor worden, ondanks dat hij gelijke diensten verricht als de Luit.-Kolonel, feitelijk lager gesteld, omdat hij in den eerstvolgenden hoogeren rang een nieuw louterings-proces kan ondergaan. Dit ziet men dan ook niet zelden, maar zeer *ten onrechte* gebeuren; de humaniteit wil den overigens trouwen dienaar gaarne aan den hoogst bereikbaren baton de maréchal helpen. Het gehalte der hoofdofficieren, het belang van het leger, is hiermede evenwel slecht gebaat. Dit alles houdt op, indien de rang van Luit.-Kolonel onmiddellijk op dien van Kapitein volgt. De eischen voor dien rang *kunnen* en *moeten* dan hooger gesteld worden; de waarborg voor beter gehalte der hoofdofficieren is verkregen; vergissing in de hoedanigheid voor den Kolonelsrang zullen zelden of althans veel minder voorkomen. Omgekeerd zal het Kapiteinskorps gezuiverd worden. De geschikten zullen aspireeren naar de benijdbare positie van hoog hoofdofficier, de niet geschikten zullen na volbrachten diensttijd de gelederen uit eigen beweging vaarwel zeggen en den Staat tot minimum van last komen.

Brengt men dit in verband met hetgeen hieronder over een verlengden diensttijd met daaraan geëvenredigd pensioen gezegd wordt, dan zal men moeten erkennen, dat de Luit.-Kolonelsrang niet alleen de eenige rationeele formatie voor de hoofdofficieren oplevert, maar ook zullen de voordeelen, niet het minst de geldelijke, overwegend zijn, omdat daarmede de pensionneering van die Majoors, die volgens de bestaande formatie geen toekomst meer hebben, komen te vervallen. Het lijdt geen twijfel dat een bevordering van den subalternen Kapitein tot Luit.-Kolonel den geest in het leger aanmerkelijk kan verbeteren; dat emulatie zou intreden waar thans onverschilligheid, hoogstens voldoende plichtsbetrachting bij velen heerscht.

HET MILITAIR ONDERWIJS.

Er is wellicht geen onderwerp, dat in den laatsten tijd zoo veelvuldig ter sprake kwam, als het onderwijs in 't algemeen en niet het minst het militaire. Mannen van naam hebben daaraan herhaaldelijk hunne krachten beproefd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hoezeer niet zelden sommigen op dit punt te veel idealiseeren en toestanden wenschen te scheppen, die hoogstwaarschijnlijk niet met den volksaard stroken, misschien ook noode door de schatkist worden gedragen, wáár is het, dat het militair onderwijs een tijdperk van overgang doorleeft, dat schadelijk op de vorming en op de waarde van overvloedig kader werkt.

De beginselen, die daarbij hoofdzakelijk op den voorgrond treden, blijven, als zijnde algemeen bekend, rusten. Hier wordt slechts geconstateerd, dat herziening en behoorlijke aansluiting aan het middelbaar onderwijs eene dringende behoefte is.

Maar behalve dat, mag in dit opzicht de uiting van het bezwaar, dat tegen den hier bestaanden toestand dagelijks rijst, niet achterwege blijven.

Om welke reden is onbekend, maar een feit is het, dat de inrichtingen van onderwijs in Indië, met name de onderofficiersschool te Meester Cornelis en de artillerieschool te Weltevreden, eerstgenoemde gedeeltelijk, de laatste geheel, opgeheven zijn.

De school te Meester Cornelis is thans, voor zoo verre men meent te weten, eene inrichting hoofdzakelijk beperkt tot het opleiden voor den officiersrang van in Indië geboren jongelieden, die den militairen stand gekozen hebben en meer speciaal nog voor Inlandsche kinderen. Voor de onderofficieren in 't algemeen uit het leger is het aantal élèves zeer beperkt. Naar veler gevoelen is die richting vicieus. Het element Inlandsche kinderen, in de beteekenis die daaraan gewoonlijk gehecht wordt, is voor den officiersrang niet gewild, al vindt men menig exemplaar dat in alle opzichten niets te wenschen overlaat. Wij meenen dat Indië voor die categorie hulpbronnen genoeg aanbiedt, zoowel in het kleinambtenaars personeel als in de industrie. De gelegenheid evenwel voor de opleiding van de zoons der Europeesche familiën in Indië in 't algemeen, die niet bij machte zijn hunne kinderen in Europa te doen opvoeden, mag niet ontbreken. Men begaat daardoor eene onbillijkheid jegens het Europeesche element aldaar en doet een groot nadeel aan het leger. De gelegenheid voor den jeugdigen volontair, om langs een anderen weg dan de K. M. Academie officier te worden, mag men niet geheel afsluiten.

De meening, dat de K. M. Academie dáár is om in het algemeen de kaders voltallig te houden, wordt in hoofdzaak beaamd, maar dan zou men moeten begunnen aan die inrichting zoodanige capaciteit te geven, dat zij ook ten allen tijde overvloedig in de behoefte voorziet. Dit laatste is helaas het geval niet. De te plaatsen élèves hangen rechtstreeks van de plaatsruimte af, en aangezien het getal van 300 niet kan

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

overschreden worden, zoo blijft deze Academie ver achter haar taak en haar doel. Had men dus met de reorganisatie van het militair onderwijs in Indië getoefd, totdat de K. M. Academie in de behoefte kon voorzien, dan had men verstandiger gedaan. Door het *nu* reeds te doen, is een groote misslag begaan.

Het *opheffen* van de artillerieschool te Weltevreden, waarop dezelfde beschouwingen toepasselijk zijn, is een nog grooter misslag, waarover men later, misschien wel te spoedig, berouw zal hebben. Hoezeer hier de onderwijsquaestie in haar geheel niet kan worden behandeld, kan toch een enkel woord over de aansluiting aan het militair onderwijs niet te onpas zijn. In naam mocten de élèves der H. B. Scholen, die met goed gevolg de 3de klasse van een vijfjarigen cursus doorliepen, geschikt zijn om tot de K. M. Academie te worden toegelaten. De leest, waarop het onderwijs bij de H. B. S. geschoeid is en de voor den aspirant-cadet gevorderde kundigheden, maken die aansluiting voor een goed deel illusoir. De schuld ligt aan beide zijden. De H. B. S., hoewel het normale leermiddel, zijn volgens eigen verklaring van docenten niet geschiktvoor het gereedmaken voor Breda en Willemsoord. Voor beide inrichtingen worden sommige vakken niet geëischt, die in het leerplan der H. B. S. zijn opgenomen. Omgekeerd zijn de eischen der toelatingsexamens voor sommige vakken veel rigoureuser, dan de H. B. S. bij machte zijn te geven; zij kunnen daaraan den noodigen tijd niet ten koste leggen. In stede van concentrisch, werken zij wederkeerig excentrisch. De leeftijd voor Willemsoord en de meestal groote concurrentie vergeren de zaak. Deze laatste is voornamelijk het gevolg van de onvoldoende uitgebreidheid dezer inrichtingen, vooral van die te Breda. De aanhoudende en zelfs stijgende te korten aan officieren zijn, nu het voltallig houden der kaders hoofdzakelijk de taak der K. M. A. is, aanleiding te over om de eischen van toelating meer in overeenstemming te brengen met het leerplan der H. B. S.; den leeftijd van toelating met één jaar te vermeerderen, waardoor de toelating uit eene herhalingsklasse van het 3e studiejaar der H. B. S. mogelijk wordt en bovenal, om de K. M. A. die uitbreiding te geven, die nu meer dan ooit noodig is om de kaders voltallig te houden. Wie getuige is geweest van den noodlottigen maatregel, om dit laatste te verkrijgen door verlichte examens en andere concessiën, die het gehalte op eene bedroevende wijze op den achtergrond stelden, zal erkennen dat er inderdaad periculum in mora bestaat en dat men niet te spoedig tot een verbeterden toestand kan overgaan.

Nu men eenmaal zoover gegaan is om het mil. onderwijs te Breda

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

te concentreeren, zullen de plannen eener uitbreiding der K. M. Academie, aldaar gepaard zoo noodig aan eene verplaatsing naar elders, niet in de portefeuille van een minister, onder de rubriek: »pia vota," mogen worden weggelegd, maar zal 'slands belang dringend vorderen, dat men onverwijld de handen aan 't werk sla om met de inrichting gereed te zijn, om het *herziene* onderwijs voor haar genietbaar te maken. Ouders en kinderen toch kunnen niet langer de dupe zijn van deze traagheid in de herziening van het onderwijs.

Het herzien van het onderwijs! Hoe lang en hoe vurig smakt gansch Nederland daarnaar! Zuster Anna ziet gij nog niets komen?

In de nieuwe organisatie van het Indisch Leger, in 1882 in werking getreden, is aan de vorming van kader meer aandacht gewijd dan ooit te voren. Eene indeeling bij de depôtbataljons kan, behoudens afzonderlijk onderwijzerspersoneel, nuttig zijn. Zullen deze scholen goed werken en evenveel vruchten afwerpen als die, welke reeds sinds jaren bij de artillerie bestaan hebben, dan zal men allereerst voor een goed leerplan moeten zorgen en op onbekrompen wijze beschikbaar dienen te stellen wat noodig is. Vooral moet een te karig aántal onderwijzers onvoorwaardelijk worden vermeden.

Men mag hierbij niet over het hoofd zien, dat, al naargelang men het kader beter en op meer uitgebreide schaal ontwikkelt en wetenschappelijk vormt, de vooruitzichten aan die meerdere inspanning moeten beantwoorden en ook van dat standpunt gezien, is het bijbehoud eener inrichting om zich voor officier verder te bekwamen zeer wenschelijk. Het vereenigen van de kaderscholen met cursussen, waar de onderofficier de lessen voor het officiersexamen moet bijwonen, wordt niet wenschelijk geacht. Deze moeten van gene geheel afgescheiden staan en mogen onderling niets gemeens hebben.

KLEEDING EN UITRUSTING; ADMINISTRATIE.

De kleeding van den Indischen soldaat is even ondoelmatig als afschuwelijk. In een artikel, voorkomende in den eersten jaargang van het Militair Weekblad is daarover het noodige gezegd. De schrijver noemt daar de Indische klein tenue nog minder dan een kruierspakje en wij stemmen volkomen met hem in.

Wanneer zal dan eens de tijd aanbreken, dat het Ned.-Ind. Leger een doeltreffende uniform bekomt, die in harmonie is met het klimaat, met de diensten die men vordert en met de belangen der schatkist. Aan deze drie eischen voldoet de thans nog bestaande volstrekt niet.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Zeer ten onrechte wordt bij de bepaling der tenue-modellen, de stof enz., aan den Chef der militaire administratie de eerste stem in het kapittel gegeven. Waar kennis der stoffage, kleurhoudendheid en andere eigenschappen der grondstof ter sprake komen, kan men van de intendance vorderen, dat zij daarvan op de hoogte moet zijn en mogen dienaangaande hare adviezen ook niet achterwege blijven. Maar omgekeerd zal al het overige moeten blijven ter beoordeeling van den troepenofficier, wiens ondervinding onder alle omstandigheden en wiens kennis van het soldatenleven hem volkomen in staat stellen, om hierin uitspraak te doen.

Hierover wordt reeds sinds tal van jaren strijd gevoerd tusschen bevoegden en onbevoegden en het leger is van die uiteenloopende meeningen de dupe.

't Is daarmede gesteld als met de eeuwigdurende verschillen van opinie tusschen de Artillerie en Genie nopens de verdediging. Waar de Artillerie meent, dat voor het te bereiken tactisch doel die en die geschutsoorten noodig zijn en de Genie *om* dat geschut de vereischte versterking zal te hebben te leggen, daar is niet zelden de ingenieur geneigd om niet alleen het fortificatorische gedeelte, maar ook de bewapening voor zijne rekening te nemen.

Zóó ontstaan de conflicten der attributen, die het geheel schaden en meestal het goede op de lange baan schuiven, soms zelfs voor goed van de agenda doen verdwijnen. — Men vergeet hierbij evenwel, dat de Staat daarvan altijd de lijdende partij is.

De uitrusting van den Europeeschen soldaat is, wat ondergoed betreft, ook zeer bescheiden en niet in overeenstemming met de eischen van een tropisch klimaat en van de hygiene. Wie in Ned. Indië is geweest, weet wat zindelijkheid beduidt, maar hij weet ook welk een genot een schoon stel ondergoed geeft, wanneer men na inspannenden arbeid tot een oogenblikkelijken staat van rust overgaat.

Mocht toch de hooge autoriteit inzien, dat in al wat hoogst nuttig en onvermijdelijk zelfs is, alle economie schade, groote schade aanbrengt; dat men de bespaarde gelden langs deze en andere wegen, zonder veel moeite in uitgaaf terug zal vinden in de verpleegkosten in de hospitalen, behalve dat de Staat daardoor ook nog de diensten dezer verpleegden een geruimen tijd van het jaar moet derven en niet zelden ontijdige gagementen ten laste der schatkist komen.

Het is zoo gemakkelijk voor degenen, die zich meerder of minder in weelde baden, om te zeggen: »de uitrusting, soldij, voeding, legering en verpleging van den soldaat is voldoende". Dat »*voldoende*"

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

is zoo relatief. Maar hij, die den soldaat in zijn huishoudelijk leven kent, die weet wat de dienst van hem vordert en die hem lief heeft en *daarom* meer van nabij op zijne belangen heeft leeren letten, *die* alleen weet, dat de soldaat in Indië vooral, vele behoeften heeft en dat in weinige daarvan op eene bevredigende wijze wordt voorzien.

Nopens de administratie van het Ind. leger deze opmerking:

Reeds vóór 1850 werd de behoefte aan een beter administratie-reglement ingezien en werden er toen reeds pogingen in 't werk gesteld, om tot een beteren toestand te geraken. Thans, na ruim dertig jaren arbeid, is men op dit stuk nog niet veel gevorderd. De Commissiën, daaraan in de laatste 15 jaren nagenoeg onafgebroken werkzaam, schijnen nog niet tot een goed resultaat te zijn gekomen. Wáar of aan wie in dezen de schuld ligt, kan in het midden blijven. Men constateert alleen het feit, dat de presidenten en leden der herzienings-commissiën elkander nu eens snel, dan weer met groote tusschenpoozingen hebben opgevolgd en dat het zooveel hoofden, zooveel zinnen, ook hier veel kwaad moet hebben gedaan.

Het is mogelijk, dat voor geheel Nederlandsch-Indië de algemeene grondbeginselen, waarop de leger-administratie steunen moet, dezelfde kunnen (zelfs moeten) zijn. Onmogelijk daarentegen is het, om de tarieven van voeding, indemniteiten, transportkosten en tutti quanti, voor al de gewesten met hunne uiteenloopende toestanden gangbaar te maken, tenzij men daarvan administratieve voorschriften wil maken, die zóó ingewikkeld zijn en zóó wemelen van uitzonderingen, dat eene raadpleging reeds nagenoeg voor oningewijden ondoenlijk en vergissingen bijna niet te vermijden zullen zijn.

Had men er toe kunnen besluiten om voor ieder gewest of groot commandement buiten Java, bijv. voor Sumatra's Westkust, Sumatra's Oostkust, Borneo's Z. O. kust, Borneo's W. kust enz. afzonderlijke bepalingen te maken, dan zouden de voorschriften voor locale toestanden gemaakt, eenvoudig en doeltreffend kunnen zijn, zonder van de hoofdbeginselen van het eigenlijke reglement te moeten afwijken

Maar hoe het daarmede zij, de toestand van hangen en wurgen moet een einde nemen, wil men eindelijk tot eene eenvoudige, zuivere, gemakkelijk te controleeren en tot spoedig afsluiten vatbare legeradministratie geraken.

Wellicht zullen sommigen, die dit lezen, vragen of niet de samenstelling van den Instructie Inventaris voor de Ind. Artillerie, een even langwijlige als kostbare arbeid, een tegenhanger is van het administratie reglement in spe? Het antwoord is »neen". — De Instructie Inventaris, die even onmisbaar is voor het beheer van het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

kostbare oorlogsmaterieel, als het administratie reglement voor het legerbeheer, heeft veel arbeid en moeite gekost; maar wat daarvan gereed is, is overal volkomen dadelijk bruikbaar, waar zich magazijnen van oorlog bevinden en dat is met de administratieve bepalingen en tarieven der intendance het geval niet. Dat de invoering van modern geschut en toebehooren ook beduidende aanvullingen van den Inventaris na zich slepen, is niet te brengen ten laste van den arbeid, die aan zijne samenstelling moet worden ten koste gelegd. De vooruitzichten, dat de Inventaris spoedig een alom nuttig en nauwkeurig geheel zal vormen, liggen, voor zoover nog niet verkregen, in een nabijzijnd verschiet. Kan datzelfde van het administratie reglement op goede gronden ook worden gezegd, dan wordt het hiervoren gezegde gaarne ingetrokken, maar ook alleen onder *dàt* voorbehoud.

Niet onvermeld mag hier voorts blijven, dat de toekenning van vrije geneeskundige behandeling en de kostelooze verstrekking van geneesmiddelen aan gepensionneerde militairen in Indië, die zich binnen een bepaald rayon vestigen van het naastbijzijnde garnizoen, eene tegemoetkoming is, die in Nederland niet wordt genoten.

Waarom niet? Heeft de oud-militair, die Indië tot domicilium kiest, meer aanspraken op gunsten, dan hij die in Nederland woont? En hoevelen worden hier te lande, buiten eigen toedoen en zelfs tegen hun wil gepensionneerd, waardoor zij niet alleen *dit* voordeel onafhankelijk van hunnen wil verloren zien gaan, maarook geen aanspraak op vrijen terugkeer naar Indië kunnen doen gelden, waar zij anders wellicht vrij wat liever hun pensioen zouden willen verteren, dan hier te lande.

Men heeft beweerd, dat deze tegemoetkoming aan oud-Ind. militairen niet gegeven wordt, omdat men hen dan boven die van het Nederlandsche leger zou bevoordeelen. Eilieve men onthoudt den een iets, omdat men het den ander niet geven kan of wil! Waarom, vraagt men alweer, zouden de Nederlandsche officieren ditzelfde voordeel niet mogen genieten, terwijl de kameraden in Indië daarin zonder onderscheid deelen? Maar bovendien, de pensioenen van Ind. Officieren en Ambtenaren worden toch uit de Indische kas gekweten en welk nadeel zou de Officier van het Nederlandsch Indisch leger van den maatregel ondervinden, met welk recht zou hij reclame kunnen maken op eene tegemoetkoming aan zijne Indische kameraden, waarvan de kosten niet komen voor rekening der Nederlandsche begroeting.

Het argument is volstrekt niet te vatten, want ging het consequent door, dan zou een Nederlandsch Officier of Ambtenaar na volbrachten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vecrtigjarigen diensttijd ook wel kunnen reclameeren, dat hij het Nederlandsch- niet het Indisch pensioen geniet. — Er zal dan ook wel een andere reden bestaan; maar welke zij dan ook zijn moge, het blijft eene onbillijkheid om den een te geven, wat men den ander onthoudt. Ook dit punt zal bij de wettelijke regeling van de positie der officieren enz. van het Indisch leger, niet buiten beschouwing mogen blijven.

DE MILITAIRE RECHTSPLEGING.

De Militaire Wetboeken, thans nog van kracht, zijn alom veroordeeld als slecht. Dit hebben de beide legers van het Koninkrijk der Nederlanden gemeen.

Toch wordt er niets afdoende verricht, dat in dien treurigen toestand verbetering aanbrengt en de rechtspleging bij de landmacht eindelijk in overeenstemming brengt met de moderne begrippen van het militaire recht.

Wanneer men ziet, hoe men dit onderwerp voor het civiele strafrecht met zorg behandelt en door iederen minister van justitie als eerste en hoogste taak wordt aangemerkt, mag het dan geen rechtmatige bevreemding baren, dat alleen het leger van eene goede rechtsbedeeling standvastig uitgesloten blijft? Het après nous le déluge zal hier toch zeker wel niet in het brein der verantwoordelijke autoriteiten ronddwalen, maar juist daarom is het zooveel te onverklaarbaarder, dat dit punt niet met kracht wordt ter hand genomen.

Het gaat niet aan om, nu men meer en meer nadert tot de volkslegers, nu de kern van het volk, in 't belang van den Staat, geroepen is onder eene exceptioneele wet te leven, gangbaar voor den exceptioneelen toestand, waarin hem zijne hoedanigheid als landsverdediger stelt, dat leger te laten dienen onder eene middeleeuwsche krijgswet, die in het kader van het laatst der 19e eeuw niet meer past. Dat om dezelfde overwegingen eene herziening van de militaire rechtsbeginselen in Indië urgent is, zal wel geen betoog behoeven; toegegeven nochtans dat eene afzonderlijke bewerking daarvoor wellicht noodig zal zijn. Men wijst — onder duizende — slechts op de zonderlinge bepalingen en toepassing der wet nopens de desertie in Atjeh, toen dat gewest heette in vredestoestand te verkeeren! Wie meent zóó de krijgstucht te kunnen handhaven, dwaalt, ziende blind zijnde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

MILITAIR WEDUWEN- EN WEEZENFONDS.

De toestand van dit fonds wordt jaar aan jaar hachelijker. De buitengewone toeneming van deelgerechtigden, houdt geen gelijken tred met de inkomsten. Het kapitaal, dat eenige milioenen bedraagt, kan, bij de door de Regeering gemaakte beperkende bepalingen nopens de belegging, nimmer ten volle productief worden gemaakt, zoodat dan ook jaarlijks eene beduidende som renteloos blijft, terwijl, ondanks alle voorzorgen, niet zelden geldelijke verliezen worden geleden. De rente-standaard in Indië is gaandeweg voor solide geldbeleggingen gedaald, terwijl de kosten van beheer en de uitkeeringen voortdurend stijgen.

Sedert de opheffing der bepalingen, die vroeger het aangaan van huwelijken belemmerden, is het aantal gehuwden tot een verontrustend cijfer gestegen.

De schaal der uittekeeren pensioenen is voor de weduwen der lagere officiersrangen buitengewoon hoog gesteld, waarvan het gevolg is, dat naar evenredigheid meer moet worden uitgegeven dan ontvangen. De langdurige oorlog in Atjeh heeft het zijne bijgedragen, om het aantal bedeelden in korten tijd sterk te doen toenemen. Let men hierbij op de geringe buitengewone contributiën, die door het meerendeel der gehuwden, de subalterne officieren, worden ingebracht, dan zal het niemand kunnen bevreemden, dat de stand van het fonds zorgwekkend is.

Het is dan ook in hooge mate wenschelijk, urgent zelfs, dat van wege de Regeering eene enquête worde ingesteld door *bevoegde* personen, die zich nopens den staat van het fonds nauwkeurig vergewissen, en de middelen beramen om het op solide grondslagen terug te brengen. Voornamelijk *vier* middelen zijn aan te bevelen en wel: verhoogde buitengewone contributiën bij het aangaan van huwelijken; verhooging der gewone contributiën door de deelgerechtigden; herziening van de schaal der uittekeeren pensioenen en onderstanden, en een door de Regeering te verleenen waarborg om, zoo door de *drie* eerste middelen het evenwicht in inkomsten en uitgaven niet afdoende te herstellen is, de te korten jaar voor jaar te subsidieëren. Door het eerste stelt men zich voor, de huwelijksmanie der officieren eenigermate te zullen kunnen beperken. Wat het tweede aanbelangt, is men algemeen van oordeel, dat het draagvermogen der traktementen en pensioenen die verhooging niet in den weg staat, mits bepaalde grenzen niet overschrijdende. Het is toch billijk dat vóór alles de officier het mogelijke in het werk stelle, om de toekomst

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van zijn gezin na zijn dood te verzekeren. Aangezien de ongehuwde officieren zeker het minst belang hebben bij de instandhouding van het fonds, zoo brengt ook de billijkheid mede, dat zij slechts een zeer matig procent bijbrengen zoolang zij ongehuwd blijven, terwijl zij door de verhoogde buitengewone contributie bij het aangaan van een huwelijk en verder daarna het hoogere procent voor gehuwden te kwijten, ruimschoots zullen inbrengen, wat zij ongehuwd minder bijdroegen.

Door het derde middel zal het evenwicht voor een goed deel hersteld worden. Bedenkt men dat eene officiers-weduwe, wier echtgenoot slechts eene maand officier en contribuant was, levenslang ƒ 600 (naar vermeend wordt) geniet, en dat, zooals reeds gezegd is, de groote massa der bedeelden, weduwen en kinderen van subalterne officieren zijn, d. i. van hen die het kortst en het minst *in* het fonds brachten, dan zal eene verandering der schaal wel door niemand kunnen worden geacht overbodig te zijn.

Wel heeft de Regeering ten allen tijde aangevoerd, dat het fonds is niet eene levensverzekering, maar een onderlinge waarborg voor de officieren van het leger, doch dit ook al erkennende, wordt daarmede niet te niet gedaan de noodzakelijkheid, dat zoodanige waarborg niet anders bestaanbaar is, dan wanneer hij op logische en goed berekende grondbeginselen steunt. Men ziet dan ook bij het civiele weduwen- en weezenfonds een veel rationeeler bedeelingsschaal van kracht en niemand zal van onnauwkeurigheid kunnen beschuldigd worden, wanneer hij de meening uit, dat dát fonds daaraan grootendeels zijn blijvenden bloei te danken heeft.

Het vierde middel eindelijk komt dáárom billijk voor, omdat de Regeering het fonds eenmaal heeft bevolen en door die lastgeving als 't ware ook de zedelijke verantwoordelijkheid moet dragen, dat het aan zijne bestemming beantwoordt. Aangezien bovendien bij aanwending der drie eerste middelen, het subsidieeren door de staatskas zeer eventueel wordt (naar verondersteld wordt), zoo kan tegen dien maatregel geen overwegend bezwaar bestaan.

Het zal dan ook wenschelijk zijn, dat door de commissie van enquête een nieuw reglement worde ontworpen, en daarin dient dan ook gelet te worden op eene ruimere bevoegheid voor de Directie van het fonds in zake der geldbeleggingen.

Ten slotte zou dit onderwerp hier niet ter sprake zijn gekomen, ware het niet dat het opperbestuur zich ten allen tijde heeft voorbehouden, ter zake bevelen te geven en de beslissingen aan zich te houden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Daarom meent men het niet ten onpas is, zoo de Volksvertegenwoordiging van den stand van zaken in dezen kennis neme.

DE ORGANISATIE VAN HET KABINET VAN DEN MINISTER VAN KOLONIËN, VOOR ZOO VERRE BETREFT DE INDISCHE MILITAIRE ZAKEN.

Reeds meer dan eens is de meening uitgedrukt, dat de samenstelling van het bureau, dat als onderdeel van het Departement van Koloniën de militaire aangelegenheden van Ned.-Indië behandelt, dringend verandering behoeft.

Zoo menigmaal dit onderwerp besproken werd, is als nadeel van den bestaanden gang van zaken gewezen op het gebrek aan kennis van militaire zaken, dat bij de ministers wordt verondersteld en ook werkelijk bestaat, wanneer zij, zooals tot dusverre uitsluitend het geval was, civiele personen zijn. Het personeel der onderafdeeling, waar alles behandeld wordt wat op het Ned.-Indisch leger, de defensie enz. betrekking heeft, bestaat in den regel ook uit civiele ambtenaren, die evenmin als de minister en diens secretaris-generaal specialiteiten op dit gebied kunnen genoemd worden. Het gevolg hiervan moet aan de eene zijde gebrekkige of totaal verkeerde behandeling, aan de andere afhankelijkheid van den in krijgszaken meer bevoegden Minister van Oorlog zijn, wiens advies uit den aard der zaak allicht wordt gevraagd. Houdt men in 't oog, dat de voorstellen zonder uitzondering komen uit de bureaux van den Gouverneur-Generaal (en diens Secretaris), die, zooals hiervoren reeds werd aangetoond, door zijne hoedanigheid van Opperbevelhebber feitelijk de eenige bevoegde autoriteit is, om de militaire aangelegenheden in hoogste ressort te beoordeelen en bij het Opperbestuur over te brengen, maar die, niet militair zijnde, geen competent beoordeelaar zijn kan, dan zal men moeten erkennen, dat er al zeer weinig waarborg bestaat, dat die onderwerpen eene zaakkundige beoordeeling en afdoening te beurt valt. Op het advies van Ministers van Oorlog mag ten deze evenmin gerekend worden. In het midden latende, in hoeverre een zekere afgunst opzichtens het Ned.Indisch leger op die adviezen van invloed kan zijn of is, springt het onmiddellijk in het oog, dat onbekendheid met het leger en zijne behoeften, verkeerde of onjuiste voorstellingen van toestanden, gebrek aan kennis van het land en zijne hulpmiddelen ten opzichte der defensie en eigen ambtsbezigheden even zoovele redenen zijn, om te verhinderen dat de Minister van Koloniën naar eisch wordt voorgelicht. Let men daarbij nog op de onophoudelijke afwisseling van ministers in het algemeen, dan ligt

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het voor de hand, dat van zulk eene behandeling van zaken geen goeds te verwachten is. Alleen dàn, wanneer, afgescheiden van de persoon des ministers, een bureau, samengesteld uit zaakkundige personen, eene consequente afdoening waarborgt en eene consequente wijze van behandelen in de plaats treedt van het tasten in het duister, zal men kunnen zeggen, dat het beleid der Indische militaire zaken in goede handen berust.

Zoolang die organisatie niet tot stand komt, is er van een rationeel krijgsbeheer voor Indië geen sprake.

Het statu quo, waarin reeds sinds tal van jaren de gewichtigste onderwerpen verkeeren, getuigt dan ook op een welsprekende wijze van het onvermogen, waarin het Departement van Koloniën verkeert, om, in verband met de grondwettige verantwoordelijkheid van den Minister, tot afdoende middelen te geraken.

Die toestand is even onhoudbaar, als dat men bijv. den Gouverneur-Generaal de plaats van den Minister van Oorlog zou willen doen innemen.

Tengevolge van de hulp, die de Chef van het militair bureau bij het Ministerie van Koloniën nu en dan inroept, door Indische Officieren, tijdelijk in Nederland aanwezig, aan het werk te stellen, en door de toevallige omstandigheid dat de Bureau-Chef, een gewezen Genie-officier, beter dan al zijne voorgangers voor deze taak berekend is, worden de militaire zaken, beter dan men à priori zou mogen verwachten, *gaande* gehouden.

Dit is evenwel niet genoeg. Menig gewichtig onderwerp wacht op een definitive beslissing en de arbeid, die de beoordeeling der Indische voorstellen en de verdere behandeling vorderen, is van te veel omvang en brengt ook eene te groote verantwoordelijkheid mede, om hem niet aan een volledig en goed georganiseerd militair bureau toe te vertrouwen.

Wie van dit gewichtige onderwerp meer wil weten, wordt de lezing aanbevolen van een der nummers van de *Militaire Courant* van 1881, al waar het tamelijk uitvoering en ter inleiding eener meer uitgebreide gedachtenwisseling (die helaas achterwege is gebleven) is behandeld en waar o. a. ook te vinden is, hoe het militair bureau bij het Departement van Koloniën zou moeten gereorganiseerd worden, om zoowel voor het leger als voor den Minister nuttig te werken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ONTIJDIGE PENSIONNEERING ; DIENSTTIJD; VERLOVEN.

Het moet ieder, die den gang van zaken gadeslaat, treffen, dat zich zoo verbazend veel menschen van middelbaren leeftijd, krachtig en gezond, in Nederland met pensioen bevinden. Onwillekeurig moet men zich afvragen zijn àl die personen ongeschikt om verder door te dienen? Kan die contributie door de schatkist op den duur gedragen worden ?

Het antwoord op deze vraag moet in alle opzichten ontkennend luiden. Uitgezonderd zij, die wegens lichaamsgebreken, bekomen wonden voor den vijand en voortdurenden ziektetoestand den dienst eervol verlaten, treft men onder de overigen tal van menschen aan, die nog volkomen geschikt zouden zijn den Staat jaren lang te dienen. De reden, dat zoo velen in de kracht huns levens den staatsdienst vaarwel zeggen, ligt ten deele aan den vrijen wil der betrokkenen en ten andere aan de bepalingen nopens den verplichten dienstti jd, die aanspraak geeft op pensioen. Zij, die uit vrijen wil in het ambteloozc leven treden, hebben daarvoor meestal overwegingen van huishoudelijken aard, waaronder de opvoeding der kinderen wel een eerste plaats inneemt ; sommigen gaan heen uit ontevredenheid over een te trage promotie, wegens vermeende of erkende grieven, uit gemakzucht of ook om hunne positie in het particuliere leven te verbeteren ; anderen weer uit wispelturigheid, ongeduurigheid, verlangen naar familie en betrekkingen in het moederland enz.

Degenen, die niet uit vrijen wil den dienst verlaten, worden òf ongeschikt gekeurd voor den hoogeren rang òf zelfs voor dien, door hen bij ommekomst van hun diensttijd bekleed, òf, en daar zijn er velen, zij moeten, ter wille der promotie van jongeren, voor anderen plaats maken.

Voor beide categorieën is de diensttijd van 20 jaren het criterium van het heengaan. Zoolang die bepaling niet gewijzigd is, kan men het verlaten van den dienst aan den eenen kant niet beperken, terwijl aan den anderen kant zulks de hoogere autoriteit het recht en de bevoegdheid geeft om degenen, die zij uit de gelederen wil verwijderd zien, daartoe de vereischte wenken te geven of zelf tot initiatief over te gaan. De verhooging der pensioenen, in 1880 in werking getreden, heeft hiertoe niet onbeduidend bijgedragen. Velen, wier toekomst door een betrekkelijk ruim pensioen verzekerd is, kiezen op een gemiddelden leeftijd van 40 tot 45 jaren het ambteloozc leven, waarin het hun niet zelden gelukt zich nog een reeks van jaren aan andere werkzaamheden te wijden. Omgekeerd is voor de Regeering het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

verhoogde pensioen een gereed middel om. de ontijdige pensionneering met gestrengheid toetepassen, waar zij dat wil of meent noodig te zijn. Het aantal miskende groötheden, dat zich in de groote plaatsen en niet het minst te 's Gravenhage ophoopt, is daarvan een der noodlottige gevolgen.

Het tot een onrustbarende hoogte stijgende cijfer der pensioenen heeft reeds meermalen de natuurlijke vraag doen rijzen, of niet de voorgeschreven dienstijd van 20 jaren voor verlenging vatbaar zou zijn.

Het antwoord moet eveneens stellig bevestigend luiden. Naar veler meening kan die tijd veilig met 5 of 10 jaren worden verlengd en zoodoende in overeenstemmstig worden gebracht met dien der civiele ambtenaren in Indië. Deze toch kunnen facultatief met een 20-jarigen dienst tijd volstaan, maar de in dat tijdsverloop te behalen rangen, met de daaraan verbonden pensioenen, nopen het meerendeel om nog 10 jaren door te dienen, waardoor hun pensioen in dien hoogeren rang, dan ook met $^1/_3$ stijgt. Eene gelijksoortige bepaling, echter niet meer facultatief maar verplichtend, zou voor de militaire officieren niet alleen aanbeveling verdienen, maar wordt door het staatsbelang dringend *bevolen*.

De 20-jarige diensttijd kan blijven bestaan voor hen wier physiek of geschiktheid voor den dienst als anderszins, eene terugtreding in het particuliere leven noodzakelijk maken. Het gedwongen ontslag zal dan humaan worden toegepast; misschien zelfs zijn velen nog in de ondergeschikte civiele betrekkingen te gebruiken, wat hun in het later te bepalen pensioensbedrag ten goede kan komen.

Werd deze bepaling wet, dan zouden de klachten over een ongenoegzaam pensioen ook ophouden.

Immers de pensioenen zouden dan normaal met $^1/_3$ van de tegenwoordige schaal stijgen, maar daarvoor genoot dan ook de Staat nog 10 jaren dienst van hen, die tot doordienen toegelaten, als waardeerbare elementen zouden zijn aan te merken.

Ging deze bepaling in het rechtstreeksch belang van Staat en dienaar, gepaard met de gewenschte afschaffing van den majoorsrang bij het leger, dan zouden ontegenzeggelijk de onnoemlijke pensionneeringen gaandeweg verminderen, en de positie van den officier zou in gelijke reden verbeteren als de Staat er zich wel bij zou bevinden.

Men heeft het steeds en niet ten onrechte als een onbillijkheid bij het leger aangemerkt, dat het overdienen geene voordeelen aanbrengt en dat alle civiele ambtenaren die 30 jaren dienden, gerekend naar de rangen waaraan zij bij het verlaten van den dienst geassimileerd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zijn, veel hooger pensioenen genieten, dan de militaire officieren van dien rang na 30 en meer jaren dienst.

Wel is tegen dezen maatregel opgeworpen, dat de aan den officiersstand verbonden vermoeienissen, vooral in den oorlog, hem physiek voor een 30-jarigen diensttijd normaal ongeschikt maken, doch dit beweren is meer schijn dan werkelijkheid. De civiele ambtenaren, die in het tropische klimaat, voor alle Europeanen min of meer slopend, hunne plichten naar eisch vervullen, 't zij op de talrijke bureaux 't zij bij het gewestelijk bestuur, lijden niet minder dan de officier. Bovendien staat der Regeering immers voor hen, die niet *kunnen* doordienen, de pensionneering voor 20 volbrachte jaren ten dienste, om dit bezwaar te voorkomen. Men zou ook kunnen vragen, hoeveel officieren eigenlijk *vóór* den Atjeh-oorlog (en die behoort tot de groote uitzonderingen), ten gevolge van de vermoeienissen aan hun stand verbonden, ontijdig niet voldoende valide waren? Dat cijfer zou hoogstwaarschijnlijk een merkwaardig minimum bedragen en zou nog aanmerkelijk dalen, wanneer de Regeering, al weder in het welbegrepen belang van beide, een 10-jarig verlof naar Nederland verplichtend maakte.

Wat dit laatste aanbelangt, wordt geene afdoende tegenspraak gevreesd van het beweren, dat juist de eerste 10 jaren in Indië met hunne acclimatisatie-periode het meest slopend op den Europeaan werken en dat het meerendeel, dat na 10 jaren in Europa gezondheid en krachten heeft kunnen hervatten en consolideeren, geschikt is om dan nog 15 à 20 jaren in de tropen te blijven, zonder daarvan een merkbaar schadelijken invloed te ondervinden.

Men vergete hierbij niet dat de leeftijd, waarop de meesten in Indië komen, ligt tusschen de 20 en 25 jaren, alzoo in dat levenstijdperk, waarin de lichamelijke ontwikkeling van den jongeling tot man toch reeds aan zoovele hinderpalen het hoofd moet bieden. Eene tegemoetkoming aan dat proces, waarin velen schipbreuk lijden, is dus ook van dat standpunt gezien niet alleen aan te bevelen, maar mag zelfs vrijelijk onder de morcele plichten worden gerangschikt, die de Staat jegens zijne dienaren te vervullen heeft!

Men raadplege hetgeen te dier zake in Engelsch-Indië bepaald is.

TITULAIRE RANGEN.

Het verleenen van titulaire rangen behoort tot en met dien van Kolonel tot de bevoegdheid van den Gouverneur-Generaal, en voor Generaal-Majoor en hooger tot die des Konings.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De grondbeginselen waarnaar deze rangen verleend worden, zijn bij Koninklijke Besluiten geregeld en veranderen aanhoudend. Vandaar dan ook dat men nu eens de verdienstelijkste officieren de gelederen ziet verlaten, zonder den hoogeren titulairen rang te bekomen, dan weer sommigen, die in de gelederen voor geen bevordering in aanmerking zouden komen, die rangen op verzoek verleend worden. Dit is eene onbillijkheid niet alleen, maar schadelijk voor den goeden geest in het leger. Het behoeft toch geen betoog dat zij, die de bekwaamheid en de geschiktheid bezitten voor den hoogeren rang, er prijs op stellen, dien rang titulair te voeren, waardoor stilzwijgend het bewijs geleverd wordt, dat geene bijredenen hun den dienst hebben doen verlaten. De menschelijke ijdelheid is nu eenmaal door sommige uiterlijke en voor ieder zichtbare teekenen van onderscheiding gestreeld, en de Staat heeft er belang bij om aan die onschadelijke en van een goedgeplaatst eergevoel getuigende aspiratie tegemoet te komen.

Wil men hierin billijk te werk gaan, dan zal het verleenen van titulaire rangen in de wet, regelende de positie der officieren enz., dienen te worden opgenomen.

Niemand begeert ook in dit opzicht af te hangen van den willekeur van Gouverneurs-Generaal of Ministers, noch ook van Koninklijk gunstbetoon. Wat door een eervollen staat van dienst verkregen worden kan, moet door de wet worden gewaarborgd. Geschiedt dit, dan zal men niet meer zien, dat een in anciënniteit jongere, den titulairen rang voert, dien den actief dienenden ouderen kameraad nog moet te beurt vallen. Dan zal men niet meer zien, dat nu eens de wegens lichaamsgebreken voor den actieven dienst ongeschikt geoordeelde officier wèl, in andere gevallen weer niet den titulairen rang bekomt.

In één woord, eene goed overwogen voor allen gelijk werkende wet, is in dezen eene dringende behoefte, tenzij de Regeering er geen prijs meer op stelt om de goede landsdienaren eene gratuite beloning te geven voor de diensten, die zij den Staat bewezen hebben; tenzij ook men het beter mocht achten hun, die geene verdiensten of aanspraak kunnen doen gelden, iets te schenken, waarvan de verdienstelijkste somwijlen, om onbekende redenen, wordt uitgesloten.

Hiermede is het einde der taak, wier vervulling wij ons hadden voorgenomen, bereikt. Was men bij sommige onderwerpen wat uitvoerig, omslachtig zelfs, men bedenke dat het geschrevene bestemd

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

is, voor het meerendeel althans, voor niet-militaire personen, die niettemin geroepen zijn om op het gebied van militaire wetgeving in den meest algemeenen zin van het woord, door hun votum het belang van een geheel leger, dus dat van den Staat, te helpen bevorderen.

Wellicht is er geen tak van dienst in den Staat, die de niet-vakman zich moeilijker assimileert, dan juist die der krijgsaangelegenheden in uitgebreiden zin. Dat wetende, wordt vertrouwd, dat deze arbeid, ondanks de gebreken die er aan mogen kleven, een goede ontvangst mag te beurt vallen en dat hij er toe mag bijdragen om de oogen te openen van hen, die maar al te dikwijls op ministerieel beleid steunende, in den waan blijven verkeeren, dat de algemeene toestand goed is.

Neen, de toestand is niet goed; hij is slecht. Wie kennis van zaken heeft, wie zien wil en niet huivert te spreken, zal dit volmondig moeten toestemmen, ook al mogen sommigen meenen, dat de weg tot redres op andere wijze moet gezocht worden.

Ook lag het niet in de bedoeling om meer dan hoofdpunten te behandelen. Wil men in het bovenstaande eene *volledige* opsomming van erkende behoeften zien, dan zou men zich deerlijk vergissen, want zooals wij in den aanhef reeds zeiden, wij vermijden de details. Om die te leeren kennen, bevelen wij den belangstellenden lezers bescheiden maar dringend de lezing aan van alle mogelijke schrifturen, die over militaire onderwerpen handelen en daaronder kunnen hoofdzakelijk genoemd worden :

Het Ind. Militair Tijdschrift; de Militaire Courant, thans (sedert 1881) Militair Blad; de Indische Gids; de opstellen, nu en dan voorkomende in de Indische bladen, met name: de Java Bode, Bataviaasch Handelsblad, de Locomotief en andere; en eindelijk de verschillende militaire boekwerken, brochures en elders verspreide geschriften, die in de laatste jaren het licht zagen. Zij allen, de een meer, de ander minder, zullen dengene, die de toestanden wil leeren kennen, gaandeweg nopens alles inlichten. Wij wijzen alleen op het gevaar om een te snel, soms eenzijdig oordeel te vellen; daarom wordt *lezing* van *alles* vereischt, ten einde de opiniën te kunnen vergelijken en niet van den rechten weg af te dwalen; want, het wordt erkend: tegen idealen-theoriëen, tegen overdrijving, tegen onjuiste voorstellingen dient evenzeer gewaarschuwd te worden, als tegen onkunde en niet erkenning van hetgeen noodig is, om tot een goeden toestand te geraken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

NASCHRIFT.

Toen het vorenstaande voor de pers gereed was, kondigden de nieuwsbladen een adres van oud- en actief dienende Generaal-officieren aan Z. M. den Koning aan, houdende een betoog, dat te Atjeh meer handelend moet worden opgetreden.

De in dat belangrijke stuk vervatte argumenten kunnen hier onbesproken blijven, gelijk ook het slot van het adres, dat eene conclusie bevat, waaraan wel ieder rechtgeaard vaderlander zijn adhaesie zal schenken, al wordt het middel, hoe daartoe te geraken, niet aangegeven.

Voor het doel van *onzen* arbeid kan worden volstaan, met de onvoorwaardelijke uitspraak, in de voorlaatste alinea van het adres nopens de onmacht van het Ned. Ind. leger voorkomende, met aandrang onder de aandacht der Volksvertegenwoordigers te brengen.

Die uitspraak is de weerklank van het hiervoren door ons nopens de »legersterkte" in het midden gebrachte.

B R . . . .

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA